

41ο Γυμνάσιο Αθήνας
Τμήμα Β1

Σχ. Έτος 2013-2014

Φώκια Μονάχους- Μονάχους

Η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus* πήρε το όνομά της είτε εξαιτίας του σχήματος του πάνω μέρους του κεφαλιού της που μοιάζει σαν να φοράει σιούφο ρωμαιοκαθολικού καλόγερου είτε επειδή δε ζει σε μεγάλες ομάδες προτιμώντας την απομόνωση από την ανθρώπινη παρουσία. Αναπαρίσταται σε αρχαία Ελληνικά νομίσματα και αναφέρεται σε αποσπάσματα του Ομήρου που την περιγράφουν να λιάζεται σε αμμουδερές ακτές.

Ωστόσο, σήμερα η μεσογειακή φώκια θεωρείται το πιο απειλούμενο είδος στην Ευρώπη. Τα παλιά χρόνια είχε ευρεία εξάπλωση σε όλες τις ακτές της Μεσογείου, από τη Μαύρη Θάλασσα έως και τις ακτές του Ατλαντικού, του Μαρόκου και της Μαυριτανίας. Με το πέρασμα του χρόνου εξαιτίας διαφόρων παραγόντων που επέδρασαν αρνητικά στα ζώα και τα καταφύγιά τους, το είδος εξαφανίστηκε σε περισσότερες από 10 χώρες τα τελευταία 20 χρόνια.

■ Είναι πολύ δύσκολο να υπολογιστεί ο ακριβής αριθμός ατόμων του είδους, γιατί οι πληθυσμοί είναι διασκορπισμένοι και τα υπάρχοντα στοιχεία είναι ελάχιστα. Γενικά, υπολογίζεται ότι 400-500 άτομα επιβιώνουν σήμερα. Οι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι στην Ελλάδα βρίσκονται τα 2/3 του συνολικού πληθυσμού της μεσογειακής φώκιας. Στις Βόρειες Ατλαντικές αιτές της Μαυριτανίας ο πληθυσμός υπολογίζεται στα 100-150 άτομα, πληθυσμός που συνεχώς μειώνεται τα τελευταία χρόνια εξαιτίας ενός επιδημικού ιού. Μικρότεροι πληθυσμοί βρίσκονται στις αιτές της Μαδέρα, Μαρόκου, Τουρκίας και Κύπρου.

➤ Η μεσογειακή φώκια είναι από τα μεγαλύτερα είδη φωκιών στον κόσμο και το μήκος της φτάνει στα 2-3 μέτρα ενώ το βάρος της κατά μέσο όρο είναι 250 kg. Τα θηλυκά ωριμάζουν στα 3-4 χρόνια της ηλικίας τους, ενώ τα αρσενικά λίγο αργότερα. Η διάρκεια ζωής της φώκιας δεν έχει αποδειχθεί επιστημονικά, αλλά υπολογίζεται πως είναι περίπου 35 - 40 χρόνια.

Το δέρμα της καλύπτεται από κοντό, στιλπνό τρίχωμα με πιο συνηθισμένα χρώματα το γκριζο ή καφέ στη ράχη με πιο ανοιχτόχρωμη κοιλιά. Τα νεογέννητα έχουν μήκος ένα μέτρο και ζυγίζουν 15-20 κιλά. Το δέρμα τους καλύπτεται από μακρύ μαύρο τρίχωμα με ένα άσπρο "μπάλωμα" στην κοιλιά. Δεν υπάρχουν εμφανείς διαφορές μεταξύ αρσενικών και θηλυκών.

- Η μεσογειακή φώκια τρέφεται με όλα τα είδη ψαριών και κεφαλόποδων που υπάρχουν στην περιοχή που ζει. Μια ενήλικη φώκια υπολογίζεται ότι ημερησίως καταναλώνει το 5-10 % του σωματικού της βάρους. Για να εξασφαλίσουν την τροφή τους επιτίθενται σε δίκτυα, ακολουθούν ψαρόβαριες και μεταναστευτικά είδη ψαριών.

■ Απειλές

- Η αυξημένη θνησιμότητα ενήλικων και ανήλικων ατόμων εξαιτίας σιόπιμων θανάτων που προέρχονται από τον άνθρωπο.

Κατά το παρελθόν κυνηγήθηκε άγρια για το λίπος και το δέρμα της. Σήμερα, θεωρείται συχνά φυσικός ανταγωνιστής του ψαρά και προκαλεί μερικές φορές ζημιές στα δίχτυα για να «κλέψει» την τροφή της. Τα αλιευτικά αποθέματα μειώνονται συνεχώς λόγω της υπεραλίευσης και της παράνομης αλιείας και η φώκια σε αναζήτηση της καθημερινής της τροφής «αναγκάζεται» να αναζητήσει τροφή στα αλιευτικά εργαλεία. Αυτός ο ανταγωνισμός για αναζήτηση τροφής είναι ο κύριος λόγος θανάτωσής της. Στην Ελλάδα και παρά τη βαρβαρότητα της πράξης, αποτελεί φαινόμενο που εξακολουθεί να εμφανίζεται, ευτυχώς με συνεχώς μειούμενες τάσεις.

β) Η αυξημένη θνησιμότητα ανήλικων ατόμων εξαιτίας απώλειας κατάλληλων βιοτόπων.

Παλιότερα οι φώκιες γεννούσαν σε αμμώδεις παραλίες και μεγάλες σπηλιές. Τα τελευταία χρόνια εξαιτίας ανθρωπίνων δραστηριοτήτων (τουρισμός, σιάφη αναψυχής, λιμάνια, δρόμοι κ.λπ.), οι φώκιες αναγκάστηκαν να γεννούν μέσα σε ακατάλληλες για αυτό το σιόπο σπηλιές. Το ποσοστό θνησιμότητας νεογνών σε τέτοιες σπηλιές είναι αρκετά υψηλό, επειδή τα νεογνά είναι άπειρα στην κολύμβηση κατά τις πρώτες εβδομάδες της ζωής τους και μπορούν εύκολα να τραυματιστούν ή να πνιγούν, από τον έντονο κυματισμό κατά τη διάρκεια κακοκαιρίας.

γ) Η αυξημένη θνησιμότητα ενήλικων και ανήλικων ατόμων εξαιτίας εμπλοκής σε δίχτυα.

Μη σκόπιμη θνησιμότητα, κυρίως από πνιγμό, παρατηρείται σε όλη τη Μεσόγειο και για πολλά άλλα είδη (π.χ. *Caretta caretta*) εκτός από τη φώκια. Η μεσογειακή φώκια μπορεί να εμπλακεί σε όλους τους τύπους διχτυών, αλλά κυρίως στα στατικά δίχτυα

ΤΕΛΟΣ